

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 585/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. decembra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou doc. JUDr. Bronislavou Pavelkovou, PhD., Dobrovičova 6, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava I z 9. októbra 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 141/2014, postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave zo 16. decembra 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 533/2014, ako aj postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júna 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 283/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“),

ktorou namietala porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) z 9. októbra 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 141/2014, postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) zo 16. decembra 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 533/2014, ako aj postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 18. júna 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 283/2015 (ďalej aj „napadnutý postup“ alebo „napadnuté uznesenie okresného súdu, krajského súdu, najvyššieho súdu“).

2. Sťažovateľka je účastníčkou konania (odporkyňou), ktorého predmetom *«je zmena úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu...»*

Návrh na začatie konania a návrh na vydanie predbežného opatrenia podala právna zástupkyňa navrhovateľa 6. októbra 2014. Za tri dni - dňa 9. októbra 2014 vydal Okresný súd Bratislava I predbežné opatrenie, ktoré kopírovalo v plnom rozsahu petit návrhu a bolo svojim znením veľmi neštandardné v podmienkach rozhodovania poručenských súdov SR. Jeho výrok znel:

„Otec je oprávnený stretávať sa s maloletou [REDAKOVANÉ]... v párnom kalendárnom týždni v čase od utorka od 15.00 hod. nepretržite do stredy do 08.00 hod. a vo štvrtok v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod. a v nepárnom kalendárnom týždni v utorok v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod. a v čase od piatka od 15.00 hod. nepretržite do nedele do 18.00 hod. a počas Vianoc od 25.12. od 12.00 hod. nepretržite do 26.12. do 18.00 hod.

Otec si maloletú prevezme počas pracovných dní v predškolskom zariadení, ktoré dieťa navštevuje a v prípade choroby dieťaťa alebo mimo pracovných dní v mieste bydliska matky. Po realizácii styku je otec povinný maloletú odovzdať v stredu v párnom kalendárnom týždni v predškolskom zariadení, ktoré maloletá navštevuje a ostatné dni matke v mieste jej bydliska. Matka je povinná v uvedenom čase a na uvedenom mieste dieťa riadne pripravené odovzdať otcovi.»

3. Proti tomuto predbežnému opatreniu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom okrem faktických dôvodov uviedla, že «právna zástupkyňa navrhovateľa a zákonná sudkyňa sú priateľky. Táto skutočnosť je verejne známa, avšak je dosť obtiažne ju dokázať».

Krajský súd v Bratislave tento argument do úvahy nevzal, čo odôvodnil tým, že som žiadne dôkazy nepriložila...

Necelý mesiac po doručení uznesenia Krajského súdu č. 11CoP/533/2014-129 zo dňa 16.12.2014 som sa dozvedela skutočnosti, ktoré ešte viac odôvodnili naše pochybnosti o nezaujatosti zákonnej sudkyne. Bolo mi doručené rozhodnutie iného senátu Krajského súdu v Bratislave (uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 20.6.2014, sp. značka 14NcC/51/2014-138), ktoré vyslovilo, že JUDr. Železníková je ako sudkyňa zaujatá dokonca aj v prípade, že [REDAKOVANÉ] účastníčku konania len predtým zastupovala a v súčasnosti už to tak nie je. Z textu tohto rozhodnutia možno zistiť, že [REDAKOVANÉ] zastupovala zákonnú sudkyňu ako jej právna zástupkyňa jednak v roku 2009 v konaní o rozvod manželstva a následne cca od roku 2013 v konaní o vyporiadanie BSM. Toto konanie nebolo ani v roku 2014 ukončené a prebieha pred Okresným súdom Bratislava II pod spisovou značkou 7C/53/2013.

Po tomto zistení a získaní dôkazov sme podali vo veci predbežného opatrenia dovolanie, v ktorom sme namietali procesnú vadu - vo veci rozhodoval zaujatý sudca. Zároveň sme podali návrh na vyslovenie zaujatosti voči JUDr. Železníkovej, keďže v čase, keď vydala predbežné opatrenie a aj v čase podania námietky zaujatosti bola v osobnom a pracovnom vzťahu s právnou zástupkyňou navrhovateľa [REDAKOVANÉ], čo bolo nesporne preukázané. Ešte v decembri 2014 sa vo veci vyporiadania BSM zákonnej sudkyne konalo pred Okresným súdom Bratislava II pojednávanie, kde ju [REDAKOVANÉ] zastupovala. Predbežné opatrenie napadnuté dovolaním bolo vydané dva mesiace pred týmto pojednávaním, kde ešte [REDAKOVANÉ] pôsobila ako právna zástupkyňa konajúcej sudkyne...

Podobnú situáciu už raz [REDAKOVANÉ] a JUDr. Železníková riešili a to v roku 2009, keď [REDAKOVANÉ] zastupovala sudkyňu pri jej rozvodovom konaní. V tom čase sa sudkyňa sama namietla vo veci, zastupovanej [REDAKOVANÉ] práve z dôvodu, že je jej právnou zástupkyňou...

Preto je nepochopiteľné, že sa necítila rovnako zaujatou v čase, keď ju [REDAKOVANÉ] zastupovala v konaní o vyporiadanie BSM. Že v takomto prípade ide o jednoznačné naplnenie objektívnej stránky zaujatosti vyslovil aj NS SR v rozhodnutí, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 8/2014 pod číslom 115:

O dovolaní vo veci napadnutého predbežného opatrenia Najvyšší súd SR rozhodol dňa 18. júna 2015... Najvyšší súd dovolanie odmietol. V odôvodnení uviedol, že nemožno uvažovať o zaujatosti, keď sudkyňa už plnú moc advokátke odvolala... V zásade na tomto postavil celú argumentáciu a porovnaním tejto skutočnosti s citovaným rozhodnutím NS, publikovaným pod č. 115/2014 (viď odsek vyššie) uviedol, že ide o odlišnú situáciu, nakoľko tu už právny vzťah advokát - klient (sudca rozhodujúci o prípade) netrvá. Tiež v rozhodnutí na str. 7 citoval svoju „konštantnú judikatúru“ - najmä uznesenie NS SR z 29. apríla 2010, týkajúce sa námietky zaujatosti z dôvodu, že sa sudca a právny zástupca profesionálne stretávajú. Táto „konštantná judikatúra“ sa však venuje úplne inému prípadu, nie tomuto. Hovorí o „stretávaní“, ktoré neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti výkonu funkcie sudcu. To znamená, že sa týka „stretávania“ v súdnej sieni, resp. v súdnej budove. Nie v súkromnej kancelárii advokáta, kde sudca nie je „pod kontrolou“ na základe aplikácie princípu verejnosti súdneho konania. Rozhodnutia, na ktoré NS v rozhodnutí o dovolaní odkázal, sú pre tento prípad nepoužiteľné. Lebo v tomto prípade nešlo prekročenie hranice profesionality a kolegiálnosti pri výkone funkcie sudcu, ale pri riešení osobných záležitostí sudcu prostredníctvom právnej zástupkyne...

Podľa tvrdenia sťažovateľky uznesenie Najvyššieho súdu č. 8Cdo/283/2015 zo dňa 18.6.2015, uznesenie Krajského súdu v Bratislave 11CoP/533/2014 zo dňa 16.12.2014 a uznesenie Okresného súdu Bratislava 11 P/141/2014-34 zo dňa 9. októbra 2014, ako aj postup Najvyššieho súdu SR, Krajského súdu v Bratislave a Okresného súdu Bratislava I, vedúce k vydaniu citovaných rozhodnutí (najmä uskutočnený proces interpretácie a aplikácie ust. § 15 Občianskeho súdneho poriadku), spôsobili porušenie základných práv sťažovateľky, osobitne: základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy... (práva na súdnu ochranu prostredníctvom nezávislého a nezaujatého súdu); základného práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

JUDr. Železníková sa ako zákonná sudkyňa nemôže nikomu javiť objektívne nestranná. Práve naopak. Vedela o skutočnostiach, ktoré ju vylučovali z prejednávania a rozhodovania vo veci (keďže v roku 2009 sa z dôvodu zastupovania [REDACTED] dokázala namietnuť) a predsa sa sama nenamietla, ako to od nej zákon požaduje. Jej vzťah k právnej zástupkyňi navrhovateľa trval až do doby, kým sa o ňom nezačalo hovoriť v súvislosti s týmto prípadom, námietkou zaujatosti a dovolaním proti predbežnému opatreniu, čiže minimálne do januára 2015. To však bolo až tri mesiace po vydaní sporného predbežného opatrenia.».

4. Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd rozhodol, že jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením okresného súdu z 9. októbra 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 141/2014, postupom a uznesením krajského súdu zo 16. decembra 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 533/2014, ako aj postupom a uznesením najvyššieho súdu z 18. júna 2015 v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Cdo 283/2015 porušené bolo. Okrem toho žiada, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu a priznal jej náhradu trov konania v sume 355,73 €.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

7. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

8. Sťažovateľka v sťažnosti namieta najprv porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom a uznesením okresného súdu, ktorým okresný súd rozhodol o predbežnom opatrení vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 1 P 141/2014 (pozri bod 2). Sťažovateľka podala proti tomuto uzneseniu odvolanie, v ktorom okrem vecných dôvodov namietala (ako to uvádza v sťažnosti), že zákonná sudkyňa Mgr. Patrícia Železníková mala byť vylúčená z jej prerokovania a rozhodovania pre priateľský vzťah s právnu zástupkyňou (pozri bod 3).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom

na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

9. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv a slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ mohol domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

10. Vzhľadom na takto vymedzený princíp subsidiarity je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej označených práv proti napadnutému postupu a uzneseniu okresného súdu, pretože sa ochrany svojich práv sťažovateľka mohla domáhať a aj sa domáhala prostredníctvom odvolania. Ústavný súd z tohto dôvodu sťažnosť v tej časti, ktorá smeruje proti napadnutému uzneseniu okresného súdu o predbežnom opatrení a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde.

11. Ďalej sa ústavný súd zaoberal sťažnosťou sťažovateľky aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu a postupu krajského súdu. Ústavný súd z priložených príloh k sťažnosti zistil, že v odvolaní sťažovateľky voči napadnutému uzneseniu okresného súdu z 23. októbra 2014, ktoré napísala a podala jej právna zástupkyňa, neboli namietané skutočnosti, ktoré sú uvedené v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu v bode 3 (teda okrem faktických dôvodov, konkrétne najmä zaujatosť zákonnej sudkyne, resp. to, že rozhodovala vylúčená sudkyňa), a uvedené vôbec nevyplýva ani z jej ďalších listín pripojených

k sťažnosti a napadnutého uznesenia krajského súdu. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľka môže domôcť využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným orgánom verejnej moci, a túto možnosť nevyužije, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. III. ÚS 207/04, I. ÚS 127/05). Ústavný súd preto aj túto časť sťažnosti odmietol pre nedostatok svojej právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Nadväzne na to ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti konštatuje, že nezistil porušenie žiadneho z aspektov spravodlivého konania, ktorý by mohol byť spôsobený v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu o jej odvolaní proti vydanému predbežnému opatreniu, pretože, ako to uvádza aj samotná sťažovateľka, krajský súd zmenil napadnuté uznesenie okresného súdu a jeho závery na s. 6 až s. 8 podľa názoru ústavného súdu nie sú v žiadnom prípade arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené. Sťažnosť je preto v tejto časti aj zjavne neopodstatnená (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd v súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutým uznesením a postupom krajského súdu tiež poznamenáva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čo v plnom rozsahu platí aj vo vzťahu k právu zaručenému čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

13. Napokon sa ústavný súd zaoberal námietkami sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu a postupu najvyššieho súdu v jej veci (pozri bližšie bod 3). Zo sťažnosti je zrejmé, že proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie a žiadala, aby najvyšší súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu

vrátil na ďalšie konanie, tvrdiac, že v jej veci rozhodovali vylúčení sudcovia [§ 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku]. Opierala sa pritom o uznesenie krajského súdu sp. zn. 14 NcC 51/2014 z 30. júna 2014, v ktorej bola vylúčená zákonná sudkyňa v inom konaní práve pre pomer k tej istej právnej zástupkyňi, ktorá zastupovala otca maloletého dieťaťa v napadnutom konaní pred okresným súdom.

14. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu svoje rozhodnutie sp. zn. 8 Cdo 283/2015 z 18. júna 2015 odôvodnil dostatočným spôsobom na s. 2 až s. 9 a vyjadril sa primerane aj k jej námietkam, či medzi zákonnou sudkyňou a právnou zástupkyňou bol predtým naozaj osobný alebo priateľský vzťah, ako to tvrdila sťažovateľka, alebo iba vzťah profesionálny. Bral pritom do úvahy aj samotné vyjadrenie zákonnej sudkyne, definíciu priateľského vzťahu (tento vzťah dovolacím súdom zistený nebol, resp. sťažovateľka ho bližšie ani nešpecifikovala) a uviedol tiež k tomu judikatúru najvyššieho súdu (pozri s. 6 a s.7). Najvyšší súd súčasne pomenoval aj iné dôvody, ktoré nepreukázali tvrdenia sťažovateľky (s. 8 a s. 9), že došlo v jej veci k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ústavný súd považuje za riadne odôvodnené, nearbitrárne, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné.

15. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

16. Navyše ústavný súd v nastolenom probléme, resp. k možnej zaujatosti tejto zákonnej sudkyne v uvedenom konaní pred okresným súdom už raz prezentoval svoj názor, keď sťažnosť sťažovateľky vedenú pod sp. zn. I. ÚS 305/2015 odmietol ako zjavne neopodstatnenú, teda bol svojimi závermi v tomto rozhodnutí aj viazaný. Ústavný súd k tomu tiež uvádza, že nosné dôvody podanej sťažnosti svedčia možnému porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy (princíp zákonného sudcu), avšak sťažovateľka (kvalifikovane zastúpená

advokátkou) základné právo podľa uvedeného článku ústavy ani nenapáda. Súčasne je potrebné uviesť, že rozhodnutia o predbežných opatreniach nie sú konečné, predchádzajú meritórnemu rozhodnutiu, takže namietané skutočnosti môže strana sťažovateľky (ak ich riadne preukáže) účinne napádať aj naďalej v konaní vo veci samej, ktoré nie je ešte právoplatne skončené.

17. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite sa ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2015